

Indult BETSBÖL Szeredán II. Júl. 1787.

Nagy Kérdés.

Mint van a' mi F. Monárkhánk, mit tsinálnak Béts-
 Vá ben, Párisban, Londonban, és mind az Au-
 sriai, mind az edgymás üstökébe kapott 7 egye-
 netlen Tartományú belső nyavallyában sinlődő Bel-
 giumban? tudom azt kérdik a' mi érd. Olvasóink a'
 Magyar Kurirtól, — Mioltától-fogva a' mi F. Mo-
 nárhánk a' maga hozzás és fáradságos utazásából
 szerentséfen meg-érkezett, többnyire az úgy neve-
 zett *Augartenben* töltvén idejét, egészszen a' múlt
 szombatig szomorú tekintettel tölti vala napjait; de
 nem-is tsuda az olyan édes Atyának bánatos ábrá-
 zattyát szemlélni, kinek tulajdon gyermekei az ő A-
 tyai szíveflégét lábbal tapodni kívánván, ő ellene az
 Isten és a' természet' törvénye ellen fel-zudúlnak,

közönséges javakat munkálodó tzélját meg - nem es-
merik. Mennyi idő, mennyi szorgalmatosfág, gond
és mesterségre nem vala szükség addig, míg ezen ő
népének közönséges böl dogságát munkálodó édes A-
tya tsak ennyire-is vitte vala a' Státus-épületét, és
imé midőn mindenek azt gondolnák, hogy kemény
fundamentom kövek vettettek; a' barány bőr alatt
farkasi-ragadozás indulatját plántálók által egészfen
őszve-omlani szemléltetik, a' honnan már most az
erőszakot gyűlölő édes Atya kéntelenítettik a' maga
szeretetét hatalma erejével fel-váltani. — A' közön-
séges hírek szerént mint edgy 25 ezerből álló leg-
keményebb fegyveres nép, az az 12 Hadi-fergek;
mellyek között 4 magyar-gyalog és 2 lovas-fergek ta-
láltatnak, készen vagynak az A. Belgiumba való úta-
zásra; tsak az ő Felsége meg-érkezése napján Páris-
ba, Londonba és a' zenebonáskodó Státufokhoz kül-
dött Kurirok' meg-érkezése függeszti-fel mind eddig
a' dolgot; mivel az erőszakot és vérontást gyűlölő
Orvos mind addig a' gyengébb gyógyító eszközökkel
szokta a' maga gondja alá bizott betegeit éltetni, míg
a' nyavalyák magok keményebb orvoflágokat kívánnak.
A' 7 edgyesült nyavallyás tagokból álló Hollándia
közel van ahoz az órához, mellyben edgymástól vagy
önként el-válnak, vagy el-választatnak; noha a' Hely-
tartó Hertzeg' pártfogoi a' Pruszszus és Ángius Kirá-
lyok, az *Urániai* Hertzegét a' maga hajdani hatalmá-
ba visszfa-állítani igyekeznek. A' Párisi hírekből
ú ra erősítettik *Zelándia* Tartományának azon el-tö-
kéllett tzélja, melly szerént a' több tartományoktól
el-válván, magát önként és végképpen Nagy Britan-
niának hatalma alá adni kívánna, és más részről
Hollándia Tartománya már-is Frantzia Országhoz tar-
tozónak nézetvén, Hertzeg *Liáncourt* már el-is indult

Hollándaiba a' kormányozás dolgára. Husz-ezer főből álló Frantzia fereg talpon-áll; kiket hová fog-hívni a' *Márs* postája; tsatára-é, vagy Tartomány foglalni, a' következő időtől függ; azt már tudjuk a' közönséges levelekből, hogy a' Brúszfzeli Kormányozó széktől ugyan ennyi Frantzia népnek által-menetelére engedelem kérettetett vala. — Az A. Belgiumbéliék szomszéd segedelemmel ditsekednek vala; de az újjabb hírek szerént már most itt-is edgyik Tartomány másikkal ellenkezvén, a' meszszebb látó Politikusoknak értelmek szerént, mihelyt a' hirtelen fel-forrott indulatú Brabántziaiaknak vérek habját ki-hánnya, mihelyt a' másoktól részegittetett köz nép magát ki-aluszfa, mingyárt önként le-tsendesednek; sőt az újjabb tudósítások szerént már-is minyájan vékonyabb hangon musikálnak. — Ezen egész história olly mesterséges öszve szőtt font nyüge egész Európának, mellyről majd mindenek különböző értelemben vagynak és írnak; 4 hónapok alatt sokról bizonyosok leszünk.

Elegyes Hírek.

A' Párisi tudósítások szerént a' Frantzia Országi Papságnak jövedelme 110 milliomra számláltatik; mellyből már most miolta adó alá vetettek, 16 milliomból álló portziót fizetnek az ország' szükségére. Az alsóbb Papi rend pedig, az ő adósságoknak ki-fizetésére, esztendőnként 7 milliomot fog adni. — A' F. Császár a' maga mostani útazásában edgy igen szép 6 esztendős Cirkaszsziai (Ásiában van) leánykát vett, és Bétsbe hozatván, minden aszszonyi tudományokra előbb meg-taníttatni, annakutánna *Ersébet* Hertzeg Aszszonynak ajándékozni szándékozik. Oh mindenek előtt embert szerető Monárkha! ki a' te leg-meszfzebb

szébb lévő útaban-is nem valamely Bírodalmodban ritka állatot, hanem embert vásárlasz, és a' vad-embereket szelidited. — Minthogy ő Felsége minden gyülekezésben csak edgy Templomot kíván fenn tartani, ezfzerént, a' mint mondatik, a' többi valamint a' R. Kathólikusok, úgy a' Protestánfok' Templomai bé-záratnak. Az arany és ezüst edények a' mik léznek, *Halléba* a' pénzverő házhoz küldetnek. A' jövő tavaszig még fok változásoknak vagyunk eleibe téve, azt írják *Insprukból*. A. C. 5. Júlii. — A' F. Udvari Magyar Kantzellária a' Magyar Országi Semináriumok előjáróinak meg-parantsolni méltóztattott, hogy a' Semináriumbéli Kis-Papoknak Bétsi Ekklesiái Újságot tartsanak. Vallyon mit fog erre a' jó P. *Hermolaus* mondani? — Egerben a' múlt hónapnak 16-dikán olly rendkívül való menydörgésekkel és villámásokkal rettentő égi háború, és föld-indulás vala, mellyhez hasonlóról még ezen rendbéli ember nem emlékezik; ugyan akkor Nagy-Várad körül-is olly nagy felhőszakadás vala, hogy edgy fertály ora alatt meg-áradott, és ki-is kapott Körös vize miatt a' Városnak-is némelly útszáin alig lehet vala járni. A' Pajtákból (Pintze) hordókat és más egyéb eszközöket hozott vala-ki a' viz magával. — Erdélyből Nagy-Szent-Benedekről azt írják: minálunk olly drágaság vagyon, mellyet még soha sem értünk; a' határaink meg-lehetősek, ha csak valami ártalom nem találja; a' szőlő hegyeink pedig ugyan valójában szépek, úgy hogy, ha valami mostohaság nem éri, a' borhoz egész reménységgel vagyunk. — A' Hegyallyáról: „Oda van viszont minden reménységünk a' hegy-allyai jó bor iránt; három esztendőben edgymásután mind kevés mind pedig meg-ihatatlan rojzsz volt a' mi termett-is. E' miatt az itt való szegénység, melly-

mellynek élelme egyedül tsak e' szokott lenni, tsak-nem utolsó szükségre jutott. A' kikeletkor szépen kezdett vala mutatni a' szőlő, de az Istennek kéttős itéleti minden reménységünket semmivé tette. Elsőben-is az Ilontza nevű kegyes orrú bobár olly halatlan példájú kárt tett; hogy nem tsak a' homlítani hagyott szál vészszökről, de még a' szőlő tövekről-is le-emészttette a' jövést terméfestől. Másod ízben most 8-dik Júniusban olly szörnyűszélvész támadott, hogy az amattol meg-maradott, 's leg-jobb termő kövér szőlő vészszöket-is mintedgy le-kaszálta. Sírva riva horgyák haza a' szegény el-nyomorodott szőlős gazdák a' le-romlott jövést a' teheneknek. — Újságúl egyebet nem írhatok, hanem hogy itten a' gabonának ára edgy két héttől fogva ismét nagyon kezdett le-szállani, noha a' gyakorta való viz-áradások mindenfelé, 's nevezetesen itt a' Rába és Rabtza mellyékénn nagy pufztításokat tettek a' Vetésekben, és nem tsak Horvát országból, hanem szomszéd Vas-Várme gyének Tótság nevezetű részéről-is nagy drágaságnak híre hallatódik. —

Szathmár. Már 3 esztendőktől fogva exercirozik a' fellegekkel meg-rakodott mérges levegő a' bü nös föld ellen, és még mindenkor gráditsonként fe lyebb hatalmazott az az által esett kártétel; sőt ha még leges leg (tzigány superlativus) felsőbb grádit s-ra lép, következik, hogy özön vizzel seperje-ki *Szathmár-Németiből* a' gonoszt. Most kiváltképpen Sz. János nap tájban Németinek a' határát úgy el-rontotta, hogy talám 3 aszfony-is (mellytől Isten örizzen meg) fog sütni edgy kementzében. Ennek két oka vagyon, edgyiket a' papok tudják, a' másik pedig (ki-hólt az okos, a' vén) a' fejetlen lábság. Az ártatlan bíró eléggé töri a' fejét a' viznek meg-gá-
tolá-

tolásában, de nem tökéletesítették parantsolattya, holott kinek kinek a' maga javára minden nógatás nélkül kellene, a' mig lehet, elejét venni: akkor szabad kapával a' töltésnek, mikor már okádja a' Szamos' öbli a' vizet, mélynél különben tselekszik a' B. Plébánus Úr-is, a' ki nem akkor harangoztat a' felhő ellen, mikor már jelen van a' zápor, hanem előtte, a' felséges rendelések ellen. — **Ö** Felsége a' Selyem-bogarak' tényélesztetéséről való parantsolatjának híven való tellyesítése bizonyosságára elég legyen ez, első remekül Szathmárról; hogy Fő-Bíró, Csermák Antal Úr, eper-magot felesen vétetett, hogy osztán kinek kinek belőlle gazdálkodhasson, és hogy a' patikárosné Vesmás Györgyné aszszonyom már 25 sing felyem vásznat szép kotzkáfan meg-szövetett, még pedig a' Szathmári Takáts által; a' takáts-is érdemel valamit, ki még ezt nem próbálta többet; de bezeg ezen aszszonyság, mind férjétől, mind másoktól meg-betsültethetik. — Az élet felől, a' hol viz nem járt, meg-lehető reménység vagyon, nem különben a' bor felől; a' Sváb-is bizonyította ezt, ki azt mondja, hogy már van edgy szekér búzája Szathmárra vinni való; de még eddig nem vólt, mig reménység felett nem gyarapodott a' vetés. A' Szilágy-szélen felette nagy szemű jég-esők estek, annyira, hogy minden zöldségeket el-patsékoltak. Sváb Orvasság: kenyér kereset: vagyon Bélteken olly 80 asztendős vén Sváb, a' ki már azzal fok pénzt keresett, kivált a' mostani beteges időben, hogy ha valakit meg-tudhat, hogy beteg, hozzá mégyen, és ha három mártást ad nekie, addig imádkozik érette, hogy meggyógyúl — — van még edgy: Más szegény Svábnak tsikót, 's mit ajándékoznak, hogy háznépeftől mondjon-el edgynehány Mi atyánkat 's a' t, amannak a' lel-

a' lelkeért; de ez idén nem jól imádkozott, mert két ajándékozott tsikaja döglött meg. —

Sziny. Várallyáról írják: Júniusnak 19-dikén edgy olly 24 óráig szüntelen tartó zápor vala itten, hogy ollyat még soha sem értünk. A' rendkívül való árviz miatt a' Szamos', és más patakok' mentén leg-kis-sebb vetés, vagy fű sem maradott. A' forró nyavallya már kezdett szünni; de tsak nem fele ki-hólt általa a' népnek, tsak nálunk 300 edgynehány Oláh hólt-meg; mivel ezeket ezen nyavallya mind körül-löttünk, mind *Máramarosban* leg-inkább érdeklette: Magyarok 26-tan estenek-el nállunk benne. Ezen nyavallya fokkal gonoszszabb a' Pestisnél; mert ebben az emberek edgyfzeribe meg-bolondúlnak, minden erejek el-vész, belső részeiket meg-vesztegeti, és vagy kutakba ugordnak, vagy másunnan önként le-szökvén, mindeneiket előbb öszve rantyák, és úgy vesznek-el. Ahoz a' ki ebbe esik, az atyafiai sem igen mérnek közei menni; mert azokat-is meg-ölnék. — *Máramarosból* írják, hogy itt majd fele az Oláhok' és Oroszok' kunyhóinak üres, ki-hóltanak belőlök. — N. Bánya körül már most a' vér-has követi a' forró nyavallyát, melly még egézfzen meg-nem szünt. Ezen forró nyavallyáról méltó azt-is tudni, hogy a' kik ki-gyógyúlnak belöle, ha az előtt édes attyakat annyokat meg-verték, meg-harapdosták vala-is; semmit nem tudnak felöle, és 3 hónapig-is jól talpra nem álhatnak utánna. —

Itt-is edgy pár szó. A' F. Monárkha a' napokban bizonyos Insinér-Hadnagyak valamelly helyes tá-lálmányát kívánván mag-jutalmaztatni, 500 forint-ról tzedulát ad néki; de hirtelenségből az 5 után 3 tziprát találván tenni; a' ki a' pénzt ki-fizette, meg-tudakozá a' Monárkhát, ha vallyon nem tévely-gés-

gésből írt volna-é annyit; mond a' Mnnárkha: penna hiba; de a' mi edgyfzer meg-van írva, írva marad, 's így fizetéki az 5000 forintot a' Hadnagynak. Mit nem tesz a' femmi-is, tsak alkalmatossága legyen! — Stiriában és belső Austriában rendkívül valók a' hadi készületek; tsak Grétz Városlának 700 katonát kelletik adni, és a' Rékluták egyenesen a' Pettai táborra vitétnék, és felső Austriából több Regementek indúltak ezen Táborba, kik eddig nem valának oda rendelve, és az egész Pattai Lager a' Száva és Dráva vizen indul a' Török szélekre; mert ezeknek nem tsak előre való vigyázás az ő hadi-készületek. — Bétsben már fel-szóval beszélik, hogy a' Frantzia mind a' Török, mind a' Hollándus és A. Belgák tanáts adója, ösztöne és óltalma. A' F. Tsáfzár ezeknek javakat, és a' tsendességet munkálódni kívánná; de még a' Belgiumbéliék a' 10-dik században élnek, midőn kiki leg-nagyobb kötelességének tartotta a' Barátsukját egész tisztelettel meg-tsókólni. — Szomorú, de mindeneknek példát adó szükséges tekintet! Midőn ezeket írom, *Légisfeld* és *Ettlinger* a' szégyenköven állanak, tegnap-is állottak, 's holnap-is ott fogmak állani; kiknek edgy edgy írott tábla nyakokban. Az első 12 esztendeig hajó-húzni megyen; a' második 2 esztendőig útszát seper Bétsben.

Sz. S.

Tudósítás. A' F. Rendelések szerént Izepes Várme-gyében Igló Városlában, azon 2 Kamerális Fő-ház, mellyben eddig a' T. Adminisztráció szokott vala tartozkodni, ezen folyó esztendőben Septembernek 3-dikán kotyavetyére fog-botsáttatni; azért kiknek ezeknek vételekhez kedvek lészzen, a' nevezett napon és helyen meg-jelenhetnek. Új-Lublyón 30. Júnii.

Földessi András, Kamerális Praefectus.